

Szczegółowe kryteria oceniania z języka polskiego w Szkole Podstawowej Sportowej w Mysłowicach w klasie VII

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnił żadnych kryteriów formalnych oraz wymagań na ocenę dopuszczającą

ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- odczytuje tekst na poziomie dosłownym,
- rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje,
- odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu,
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu, odróżnia dramat od innych rodzajów literackich,
- wypowiada się na podany temat,
- opowiada treść utworu,
- streszcza prosty tekst literacki lub popularnonaukowy,
- wygłasza z pamięci tekst poetycki,
- pisze na temat,
- stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu,
- stara się o estetyczny zapis wypowiedzi,
- podejmuje próbę opisu postaci i krajobrazu, pisze list prywatny, kartkę z dziennika, prostą notatkę, streszczenie,
- pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze z wyraźną pomocą nauczyciela
- zna różnice między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych,
- wie, czym jest podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym,
- rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy; poprawnie zapisuje nazwy własne; stara się poprawnie używać różnych form rzeczowników, stopniuje przymiotniki, poprawnie używa liczebników w datach, stara się używać zaimków; łączy wyrazy w zdaniu i zdania za pomocą spójników,
- rozróżnia zdanie i równoważnik zdania; z pomocą nauczyciela dokonuje jego rozbioru zdania pojedynczego;

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- określa tematykę wysłuchanego utworu,
- rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym,
- podejmuje próby odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym,
- wybiera z tekstu najważniejsze informacje,

- nazywa podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, potrafi wskazać w tekście epitet, przenośnię, porównanie,
- rozróżnia takie gatunki poezji, jak psalm, pieśń, hymn, identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze, odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów *realizm* i *fantastyka*,
- odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści,
- wymienia cechy bajki i ballady,

- wyszukuje potrzebne informacje w encyklopedii, słowniku ortograficznym, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych i wyrazów obcych,
- wyszukuje informacje w spisie treści, indeksie i przypisach,
- zachowuje trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi,
- dba o poprawność językową i stylistyczną,
- stara się stosować do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań,
- płynnie opowiada treść utworu jedno- i wielowątkowego,
- streszcza tekst literacki i popularnonaukowy według wcześniej przygotowanego planu,
- wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną, uzasadnia swoje zdanie,
- redaguje opis postaci, krajobrazu, list prywatny, kartkę z dziennika, notatkę, streszczenie, zaproszenie, ogłoszenie, przepis kulinarny,
- pisze opowiadanie odtwórcze i opowiadanie twórcze z dialogiem,
- z pomocą nauczyciela opisuje dzieło malarskie,
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji, w którym uzasadnia własne zdanie,
- rozumie różnicę między głoską a literą,
- identyfikuje samogłoski i spółgłoski, głoski ustne, nosowe; zna funkcje głoski *i*; wskazuje zjawisko upodobnień uproszczeń grup spółgłoskowych,
- rozpoznaje wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo;
- wskazuje podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń; rozpoznaje wyrazy należące do tej samej rodziny wyrazów, odróżnia wyrazy pokrewne od bliskoznacznych
- rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy; poprawnie zapisuje nazwy własne; stara się używać poprawnych form rzeczowników, przymiotników, liczebników, zaimków; rozróżnia zaimki rzeczowne, przymiotne; łączy wyrazy w zdaniu i zdania za pomocą spójników,
- stosuje właściwą interpunkcję w wypowiedzeniach,
- dokonuje rozbioru logicznego i gramatycznego zdania; rozróżnia zdanie i równoważnik zdania; rozumie różnicę między zdaniem złożonym współrzędnie i podrzędnie; zna typy tych zdań, stara się stosować do zasad interpunkcji),

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

- selekcjonuje informacje z wysłuchanego tekstu,
- płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji,
- odczytuje tekst na poziomie przenośnym,
- wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych,
- określa cechy liryki jako gatunku literackiego i ilustruje je przykładami z tekstu,
- określa funkcję środków artystycznego wyrazu, takich jak epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, pytanie retoryczne,
- rozpoznaje i wskazuje cechy gatunkowe psalmu, pieśni i hymnu,
- uzasadnia przynależność gatunkową powieści, noweli, opowiadania,
- wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich,
- posługuje się terminami związanymi z dramatem jako rodzajem literackim,
- wyszukuje potrzebne informacje z encyklopedii i słowników (ortograficznego, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych, wyrazów obcych),
- wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i prawnych,

- analizuje treść symbolu występującego w malarstwie,
  - płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej,
  - stara się mówić logicznie i spójnie,
  - wyraźnie i poprawnie wymawia wyrazy, akcentuje wyrazy i zdania,
  - aktywnie uczestniczy w dyskusji,
  - tworzy opis postaci, krajobrazu, sytuacji,
  - opowiada treść utworu,
  - charakteryzuje postać fikcyjną,
  - opisuje uczucia własne i bohaterów literackich,
  - pisze wypowiedź logiczną i spójną o trójdzielnej kompozycji, starając się zachować zasady poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej,
  - tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy, na przykład prośby i przeprosiny,
  - uzasadnia własne zdanie za pomocą odpowiednich argumentów,
  - redaguje opis, rozprawkę, charakterystykę postaci, kartkę z pamiętnika, recenzję, sprawozdanie, notatkę w postaci tekstu ciągłego, tabeli, wykresu, mapy pamięci, planu oraz pisma użytkowe, takie jak instrukcje i przepisy,
  - próbuje przekształcić tekst epicki na scenopis filmowy.
- umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
- fonetyki - omawia różnice między głoską a literą; dostrzega funkcje głoski *i*; rozróżnia samogłoski, spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, nosowe, ustne; dostrzega związek cech artykulacyjnych głoski ze znaczeniem wyrazu; zna mechanizm powstawania upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych; stara się poprawnie zapisywać wyrazy z głoskami nosowymi i z upodobnieniem pod względem dźwięczności),
  - słowotwórstwa i słownictwa (porównuje wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo; wskazuje podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń; tworzy rodziny wyrazów; posługuje się wyrazami bliskoznacznymi w celu uniknięcia powtórzeń w tekście; rozumie różnicę między znaczeniem realnym a strukturalnym wyrazu),
  - fleksji (rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy; prawidłowo używa czasowników *wziąć, iść, rozumieć, umieć, lubić*; prawidłowo używa różnych form rzeczowników, przymiotników, liczebników; poprawnie stosuje rzeczownik z określającymi go przymiotnikami; rozróżnia liczebniki główne, porządkowe, zbiorowe, ułamkowe; rozróżnia zaimki rzeczowne, przymiotne, przysłówne, liczebne; stosuje zaimki w tekście w celu usunięcia zbędnych powtórzeń wyrazowych; łączy wyrazy w zdaniu i zdania za pomocą różnych spójników; stara się poprawnie zapisywać partykułę *nie* i *by* z różnymi częściami mowy; określa funkcję wykrzyknika w wypowiedziach),
  - składni (dokonuje rozbioru logicznego i gramatycznego zdania; rozróżnia rodzaje zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie; poprawnie stosuje interpunkcję w zdaniach złożonych),

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- słucha i rozumie wypowiedzi kolegów oraz nauczyciela jako aktywny uczestnik sytuacji komunikacyjnej, zwłaszcza w czasie pracy w grupie,
- wykorzystuje informacje wybrane z wysłuchanego tekstu,
- interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy.
- płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania, intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego,
- próbuje interpretować głosowo czytany lub wygłaszany z pamięci tekst,

- odczytuje tekst na poziomie przenośnym i symbolicznym,
- wartościuje zachowania i postawy bohaterów, uwzględniając motywy ich postępowania i odwołując się do ogólnie przyjętych zasad moralnych,
- na podstawie wybranych utworów omawia cechy liryki jako rodzaju literackiego, określa funkcję środków artystycznego wyrazu, a zwłaszcza symbolu i alegorii, analizuje obrazy poetyckie w utworze,
- na wybranych przykładach analizuje cechy gatunkowe psalmu, pieśni, hymnu, ballady, powieści, opowiadania, noweli,
- korzysta z encyklopedii i słowników (ortograficznego, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych, wyrazów obcych),
- samodzielnie korzysta ze spisu treści, indeksu, przypisów,
- posługuje się informacją wyszukaną w różnych tekstach, a zwłaszcza popularnonaukowych
- porównuje dzieło literackie i plastyczne, dostrzega i analizuje związki między nimi,
- analizuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim,
- podejmuje temat w wypowiedziach logicznych, spójnych, uporządkowanych i poprawnych pod względem językowym oraz stylistycznym,
- wykazuje się wyraźną i poprawną wymową oraz przestrzega zasad poprawnego akcentowania wyrazów i zdań,
- udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji,
- posługując się bogatym słownictwem, tworzy opis postaci, krajobrazu, sytuacji, barwnie opowiada treść utworu,
- charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych,
- analizuje uczucia własne i bohaterów literackich,
- próbuje interpretować głosowo wygłaszany tekst, min. przez prawidłowe stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie,
- pisze wypowiedzi logiczne, spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym i poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym,
- dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy, posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania,
- posługując się bogatym słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. rozprawkę, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) oraz pisma użytkowe,
- w sposób twórczy przekształca tekst epicki na scenopis filmowy.
- sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - fonetyki (omawia proces powstawania głosek i rolę poszczególnych narządów mowy; objaśnia różnice między głoską a literą; określa funkcję głoski *i*; rozróżnia samogłoski, spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, nosowe, ustne, wyjaśnia mechanizm powstawania upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych; prawidłowo zapisuje wyrazy z głoską nosową i z upodobnieniem pod względem dźwięczności),
  - słowotwórstwa i słownictwa (klasyfikuje wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo; analizuje budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodziny wyrazów; posługuje się wyrazami bliskoznacznymi w celu doskonalenia stylu wypowiedzi ustnych i pisemnych; omawia znaczenie realne oraz strukturalne wyrazów; prawidłowo zapisuje przedrostki zakończone w pisowni na literę będącą odpowiednikiem spółgłoski dźwięcznej),

- fleksji (klasyfikuje odmienne i nieodmienne części mowy; prawidłowo używa form czasowników, rzeczowników, przymiotników, liczebników, zaimków i świadomie stosuje je dla wzbogacania tworzonego tekstu; prawidłowo zapisuje przyimki złożone i wyrażenia przyimkowe, partykuły *nie* i *by* z różnymi częściami mowy; prawidłowo używa spójników i stosuje się do zasad interpunkcji),
- składni (samodzielnie dokonuje analizy logicznej i gramatycznej zdania, posługuje się różnego rodzaju typami zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie; wykazuje dbałość o poprawną interpunkcję zdania złożonego),
- objaśnia sposoby wzbogacania zasobu własnego słownictwa.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako aktywny uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych,
- odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji,
- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu.
- czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym,
- samodzielnie interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji,
- praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego czy prawnego,
- krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego.
- samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko, lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe dowodzi przyjętych racji,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko, przedstawia wnioski,
- interpretuje głośno wygłaszany z pamięci lub czytany tekst,
- planuje zadania grupowe oraz podejmuje zadania wymagające kreatywności i zaangażowania,
- oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej.
- pisze wypowiedzi ciekawe pod względem sposobu ujęcia tematu, w których wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną kompozycję,
- tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem, redaguje dłuższe formy wypowiedzi, takie jak recenzja czy rozprawka,
- podejmuje próby własnej twórczości literackiej.
- aktywnie uczestniczy w konkursach szkolnych zajmując wysokie miejsca oraz wyróżnienia w konkursach międzyszkolnych
- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania fonetyki, słowotwórstwa, fleksji, składni oraz wiedzy o języku jako tworze społecznym,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową.